

ВЈЕЖБА ιε'. Αναλιζирај и преведи: α' Οί λαγώ ειοῖ πλέω φόβου. β' Νευρά μὲν καὶ ὀσά ἀνθρώπων φθαρτά ἐστίν, ὁ δὲ νοῦς ἀθάνατος. γ' Ἐν τοῖς παλαιοῖς νεῶς ἐνδόξων τεχνιτῶν ἔργα ἐστίν. δ' Ἡ ιερά ὁδὸς ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς τοὺς Ἐλευσινίους φέρει. ε' Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὔνοι εἰσίν. ζ' Ὑπνος καὶ θάνατός εἰσὶ διδύμω ἀδελφῶ.

Г р а д и в о : промјена контрактних придеја *ā-* и *o-*основа (GGJ, §107–110); промјена придеја атичке деклинације (GGJ, §111–112).

П о ј а в е : *енклиза*, у лагῶ εἰσίν, φθαρτά ἐστίν, εὔνοι εἰσίν и ὕπνος καὶ θάνατός εἰσίν; *ορτοтонација енкликте*, у ἔργα ἐστίν; *конгруенција* ном npl и 3sg глагола (τὰ ζῳᾶ τρέχει), у νευρά καὶ ὀσά ἐστίν и ἔργα ἐστίν; *конгруенција* члана, придеја и именице женског рода *o-*основа, у ἡ ιερά ὁδὸς; *парафраза* грч. πρὸς τοὺς Ἐλευσινίους, тј. лат. *Eleusin*, срп. у *Елеусину*.

А н а л и з а : **Именице:** **ἀδελφῶ** – ном mdu, ἀδελφός *frater, germanus, (рођени) брат*; **Ἀθηνῶν** – ген fpl, Ἀθῆναι *Athenae, Атина*; **ἀνθρώπων** – ген mpl, ἀνθρωπος *homo, vir, човек*; **Ἐλευσινίους** – асс mpl, Ἐλευσίνιος *Eleusini, Елеусиниани*; **ἔργα** – ном npl, ἔργον *opus, дело, посао*; **θάνατος** – ном msg, θάνατος *mors, смрт*; **λαγῶ** – ном mpl, лагῶς *lepus, зец*; **νευρά** – ном npl, νεῦρον *nervus, тетива, жила*; **νεῶς** – дат mpl, νεῶς *templum, fanum, храм*; **νοῦς** – ном msg, νοῦς *mens, intellectus, ум, разум, памет*; **ὁδὸς** – ном fsg, ὁδὸς *iter, via, пут*; **ὀσά** – ном npl, ὀστούν *os, кост*; **τεχνιτῶν** – ген mpl, τεχνίτης *artifex, занатлија, умјетник*; **ὕπνος** – ном msg, ὕπνος *somnus, сан*; **φόβου** – ген msg, φόβος *timor, страх*. **Придеје:** **ἀθάνατος** – ном msg, ἀθάνατος *immortalis, бесмртан*; **διδύμω** – ном mdu, διδυμός *geminus, gemellus, близанац*; **ἐνδόξων** – ген mpl, ἐνδοξός *inclitus, гласовит, славан*; **εὔνοι** – ном mpl, εὔνοος *benevolus, склон, доброхотан*; **ιερά** – ном fsg, ιερός *sacer, посвећен, свет*; **ὅμοιοι** – ном mpl, ὅμοιος *similis, сличан*; **ὁμοίοις** – дат mpl, ὁμοίος *similis, сличан*; **παλαιοῖς** – дат mpl, παλαιός *antiquus, vetus, стар*; **πλέω** – ном mpl, πλέως *plenus, пуни*; **φθαρτά** – ном npl, φθαρτός *corruptibilis, уништитв, пропадљив*. **Члан:** **ἡ** – ном fsg, **ὁ** – ном msg, **οἱ** – ном mpl, **ὁ**; **τοῖς** – дат mpl, **ὁ**; **τοῦς** – асс mpl, **ὁ**. **Глаголи:** **εἰσὶ(v)** – 3pl ind praes act, εἰμι *sum, бити*; **ἐστί(v)** – 3sg ind praes act, εἰμι *sum, бити*; **φέρει** – 3sg ind praes act, φέρω *duco, водити*. **Предлози:** **ἐν** – + дат, *in, у*; **ἐξ** – + ген, *ab, e, од, из*; **πρὸς** – + асс, *ad, in, ка, у*. **Везници:** **καὶ** – *et, -que, и*. **Речце:** **μὲν ... δέ** – *et ... vero, et ... a*.

Т r a n s l a t i o : **i.** *Lepōres timōris pleni sunt.* **ii.** *Homīnum nervi ossaque corruptibilia sunt, intellectus autem immortalis.* **iii.** *In templis antiquis inclitorum artificum opēra sunt.* **iv.** *Via sacra ab Athenis ducit Eleusin.* **v.** *Similes similibus benevoli sunt.* **vi.** *Somnus & mors gemini sunt fratres.*

П р е в о д : **1.** *Зечеви су пуни страха (веома плахи).* **2.** *Кости и тетиве људи (Људске кости и тетиве) пропадљиве су, а ум (sc. људи) (људски ум) бесмртан.* **3.** *У старим храмовима налазе се дела славних умјетника.* **4.** *Свети пут води из Атине у Елеусину.* **5.** *Слични су сличнима склони.* **6.** *Сан и смрт су браћа близанци.*

ВЈЕЖБА ιζ'. Αναλιζирај и преведи: ΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΑ. Ἡ τῶν Ἀθηνῶν ἄκρα πέτρα ἐστίν ἐν τῷ τοῦ Ἴλισσοῦ πεδίῳ. Ἐπὶ δὲ τῇ πέτρᾳ ἐστὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ιερόν, καὶ ἐν τῷ ιερῷ τὸ τοῦ Φειδίου ἔργον ἐλεφάντινον, ἡ Ἀθηνᾶ. Ἔστι καὶ ἐν Ἀθήναις παντοδαπὰ τῶν τεχνιτῶν ἔργα, τὸ Λύκειον καὶ τὸ Θησεῖον καὶ ἡ Ἀκαδημεῖα καὶ ἡ Ποικίλη στοὰ καὶ ιερά θαυμαστά.

П о ј а в е : *парафраза* грч. ἄκρα πέτρα, тј. лат. *arx*, срп. *акрополь*; *ορτοтонација енкликте*, у πέτρα ἐστίν, πέτρα ἐστίν и ἐστί; *елипса*, тј. изостанак прид. ἄκρος, у ἐπὶ τῇ (sc. ἄκρᾳ) πέτρᾳ; *конгруенција* ном npl и 3sg глагола (τὰ ζῳᾶ τρέχει), у ἔστι παντοδαпὰ ἔργα.

А н а л и з а : **Именице:** **Ἀθηνᾶ** – ном fsg, Ἀθηνᾶ *Athēna, Атина*; **Ἀθηνᾶς** – ген fsg, Ἀθηνᾶ *Athēna, Атина*; **Ἀθηνῶν** – ген fpl, Ἀθῆναι *Athenae, Атина*; **Ἀκαδημεῖα** – ном fsg, Ἀκαδημεῖα *Academia, Академија*; **ἔργα** – ном npl, ἔργον *opus, дело, посао, рад*; **ἔργον** – ном nsg, ἔργον *opus, дело, посао, рад*; **Θησεῖον** – ном nsg, Θησεῖον *Theseum, Тезеј*; **ιερά** – ном npl, ιερόν *aedes*; **ιερόν** – ном nsg, ιερόν *aedes, светилиште, храм*; **ιερῷ** – дат nsg, ιερόν *aedes, светилиште, храм*; **Ἴλισσοῦ** – ген msg, Ἴλισσός *Plissus, Илис*; **Λύκειον** – ном nsg, Λύκειον *Lycæum, Лицеј*; **μνημεῖα** – ном npl, μνημεῖον *monumentum, споменник*; **πεδίῳ** – дат nsg, πεδίον *campus, равница, долина*; **πέτρα** – ном fsg, πέτρα *rupes, saxum, пећина, хрид, стијена*; **πέτρᾳ** – дат fsg, πέτρα *rupes, saxum, пећина, хрид, стијена*; **στοὰ** – ном fsg, στοὰ *porticus, тријем*;

τεχνιτών – gen npl, τεχνίτης *artifex, занатлија, умјетник*; **Φειδίου** – gen msg, Φειδιᾶς *Pheidias, Фидија*. **Пријдеви**: **ἄκρᾱ** – nom fsg, ἄκρος *summus, највиши*; **ἐλεφάντινον** – nom nsg, ἐλεφάντινος *eburneus, од слоноваче*; **θαυμαστά** – nom npl, θαυμαστός *admirandus, mirabilis, чудесан, диван, дивљења вриједан*; **παντοδαπά** – nom npl, παντοδαπός *varius, различити*; **ποικίλη** – nom fsg, ποικίλος *varius, шарен*. **Члан**: **ἡ** – nom fsg, ἡ; **τά** – nom npl, τὸ; **τῇ** – dat fsg, ἡ; **τῆς** – gen fsg, ἡ; **τὸ** – nom nsg, τὸ; **τοῦ** – gen msg, ὁ; **τῷ** – dat nsg, τὸ; **τῶν** – gen fpl / npl, ἡ. **Глаголи**: **ἐστί(ν)** – 3sg ind praes act, εἰμι *sum, бити*. **Предлози**: **ἐν** – +dat, *in, у*; **ἐπί** – +dat, *in, на*. **Везници**: **καί** – *et, -que, и*. **Речце**: **δέ** – *autem, а*.

T r a n s l a t i o : ATHENĀRVM MONVMENTA. Athenarum arx in Ilissi campo est. In arce vero aedes sunt Athenae & in aedibus (sc. ipsa) Athena, illud Pheidiae opus eburneum. Sunt Athenis & varia artificum opēra, Lycēum, Thesēum, Academia, Varia Porticus & templa mirabilia.

П р е в о д : СПОМЕНИЦИ АТИНЕ (АТИНСКИ СПОМЕНИЦИ). Акропољ Атине (Атински акропољ) налази се у долини (sc. ријеке) Илиса. На акропољу се пак налази светилиште Атене (Атенино светилиште), а, у светилишту, (sc. сама) Атена, рад Фидије (Фидијин рад) од слоноваче. У Атини налазе се и различита дјела умјетника (умјетничка дјела), Лицеј, Теzej, Академија, Шарени Тријем, и дивљења вриједни храмови.

ВРЕЖБА ιζ'. **Анализирај и преведи**: ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΚΩΝ. Ἄνθρώπων ἕκαστος δύο πηρᾶς φέρει, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δ' ὀπίσθεν· μεστὴ δὲ κακῶν ἐστὶν ἑκάτερᾶ· ἄλλ' ἢ μὲν ἔμπροσθεν ἀλλοτρίων, ἢ δ' ὀπίσθεν τῶν ἰδίων. Διὸ οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν ἰδιᾶ κακὰ ἐν ὀφθαλμοῖς οὐκ ἔχουσιν, τὰ δ' ἀλλοτρίᾳ ἀεὶ βλέπουσιν.

П о ј а в е : **партитивни генитив** (*genitivus partitivus*), у грч. ἀνθρώπων ἕκαστος и лат. *hominum quisque* (за разлику од срп. *сваки човек*); **енклиза**, у κακῶν ἐστὶν; **перифраза** грч. ἢ ἔμπροσθεν, ἢ ὀπίσθεν, тј. лат. *anterior, posterior* и срп. *предњи, стражни* и грч. ἐν ὀφθαλμοῖς, тј. лат. *ante oculos* и срп. *пред очима*.

А н а л и з а : **Именице**: **ἄνθρωποι** – nom npl, ἄνθρωπος *vir, homo, човек*; **ἀνθρώπων** – gen npl, ἄνθρωπος *vir, homo, човек*; **κακὰ** – acc npl, κακόν *mālum, зло, невоља*; **κακῶν** – gen npl, κακόν *mālum, зло, невоља*; **ὀφθαλμοῖς** – dat npl, ὀφθαλμός *oculus, око*; **πηρᾶς** – acc fpl, πηρᾶ *saccus, торба*. **Пријдеви**: **ἀλλοτρίᾳ** – acc npl, ἀλλότριος *alienus, туђ*; **ἀλλοτρίων** – gen npl, ἀλλότριος *alienus, туђ*; **ἐκατέρᾶ** – nom fsg, ἑκάτερος *uterovis, uterque, сваки (од двојице), и један и други*; **ἕκαστος** – nom msg, ἕκαστος *quisque, сваки (поједини, напосе)*; **ἰδιᾶ** – acc npl, ἴδιος *suus, ipsius, свој, властити, сопствени*; **ἰδίων** – gen npl, ἴδιος *suus, ipsius, свој, властити, сопствени*; **μεστὴ** – nom fsg, μεστός *plenus, пул*. **Члан**: **οἱ** – nom npl, οἱ; **τά** – acc npl, τὸ; **τὴν** – acc fsg, ἡ; **τῶν** – gen npl, τὸ. **Бројеви**: **δύο** – acc fpl, δύο *duo, два*. **Глаголи**: **βλέπουσιν** – 3pl ind praes act, βλέπω *video, specto, intueor, гледати, видјети, мотрети*; **ἐστί(ν)** – 3sg ind praes act, εἰμι *sum, бити*; **ἔχουσιν** – 3pl ind praes act, ἔχω *habeo, имати*; **φέρει** – 3sg ind praes act, φέρω *fero, носити, доносити*. **Прилози**: **ἀεὶ** – *semper, увијек*; **ἔμπροσθεν** – *a fronte, сприједна*; **ὀπίσθεν** – *a tergo, страга*. **Предлози**: **ἐν** – +dat, *in, у*; **περί** – +gen, *de, о*. **Везници**: **ἀλλά** – *sed, at, него, али*; **διὸ** – *qua de causa, quiaobrem, зато, стога*. **Речце**: **μὲν ... δέ** – *o ... vero, autem, o ... a; οὐ* – *non, не*.

T r a n s l a t i o : DE MĀLIS. Hominum quisque duo fert saccos, anteriorem posterioremque (unum a fronte, alterum a tergo). Uterovis (sc. saccus) mālorum plenus est: alienorum (ille) anterior, ipsorum vero (ille) posterior. Qua de causa homines sua ante oculos māla non habent & aliena semper intuentur.

П р е в о д : О ЗЛИМА. Сваки човек напосе носи двије торбе, предњу и стражњу (једну сприједна, другу страга). И једна и друга (sc. торба) пуна је зала: (она) предња туђих, а (она) стражња сопствених. Зато људи своја зла немају пред очима, а туђа вазда опажају.

ВРЕЖБА ιη'. **Анализирај и преведи**: ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΑΜΠΕΛΩΙ ΘΗΣΑΥΡΟΥ. Γεωργός τις καταλύει τὸν βίον. Ἦκουσιν οὖν οἱ υἱοί. Ὁ γεωργός λέγει πρὸς τοὺς υἱοὺς· ἐγὼ μὲν, ὦ φίλα τέκνα, ἤδη ἀποθνήσκω, ὑμῖν δὲ τὴν ἀμπελον καταλείπω. Ἐν τῇ ἀμπελω θησαυρός ἐστὶν. Μετὰ δὲ τὸν τοῦ γεωργοῦ θάνατον οἱ νεανίαὶ τὴν ἀμπελον ὀρύττουσιν μετὰ πόνου καὶ καμάτου. Τὸν μὲν θησαυρὸν οὐχ εὕρισκουσιν, ἢ δ'

ἄμπελος συχνούς καὶ καλοὺς καρποὺς τοῖς υἱοῖς φέρει. Γιγνώσκουσιν οἱ υἱοί, ὅτι ὁ κάματος θησαυρὸς ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις.

Π ο ς α β ε : **κονγρyεнција** члана и именице женског рода o-основа, у ἡ ἄμπελος, τῆ ἄμπέλῳ (x2), τὴν ἄμπελον (x2); **енклиза**, у γεωργὸς τις, θησαυρὸς ἐστίν; **парафраза** грч. καταλύω τὸν βίον, тј. лат. *an̄tam dissolvo* и срп. *растати се од живота*, грч. μετὰ δὲ τὸν τοῦ γεωργοῦ θάνατον, тј. лат. *rustico mortuo* (аблатив апсолутни), грч. μετὰ πόνου καὶ καμάτου, тј. лат. *magno cum labore* и срп. *уз велики напор*; **рекиџа** грч. гл. λέγω (πρὸς + acc) која се разликује од рекиџе лат. гл. *dico* (+dat) и срп. гл. *казати* (+acc); **негаџију** οὐ, која испред општрог хака (εὐρίσκοуσι) гласи гласи οὐχ (не οὐ!); **изрзичну реченицу** ὅτι ὁ κάματος θησαυρὸς ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, која се на српски преводи такође изричном реченицом (*да је труд за људе благо*) а на латински акузативом са инфинитивом (*labōrem homīnibus thesaurum esse*).

А н а л ι з а : **Именице**: **ἄμπελον** – acc fsg, ἄμπελος *vitis, vinea, лоза, виноград*; **ἄμπелῳ** – nom fsg, ἄμπελος *vitis, vinea, лоза, виноград*; **ἀνθρώποις** – dat mpl, ἄνθρωπος *vir, homo, човјек*; **βίον** – acc msg, βίος *vita, живот*; **γεωργοῦ** – gen msg, γεωργός *agricola, rusticus, земљорадник, ратар*; **γεωργός** – nom msg, γεωργός *agricola, rusticus, земљорадник, ратар*; **θάνατον** – acc msg, θάνατος *mors, смрт*; **θησαυρόν** – acc msg, θησαυρός *thesaurus, благо*; **θησαυρός** – nom msg, θησαυρός *thesaurus*; **θησαυροῦ** – gen msg, θησαυρός *thesaurus, благо*; **κάματος** – nom msg, κάματος *labor, fatigatio, умор, мука, труд*; **καμάτου** – gen msg, κάματος *labor, fatigatio, умор, мука, труд*; **νεανίαῖ** – nom mpl, νεανίας *juvēnis, младић*; **πόνου** – gen msg, πόνος *labor, труд, мука*; **τέκνα** – voc npl, τέκνον *filius, natus, дјете*; **υἱοί** – nom mpl, υἱός *filius, син*; **υἱοῖς** – dat mpl, υἱός *filius, син*; **υἱούς** – acc mpl, υἱός *filius, син*. **Приџеви**: **καλοὺς** – acc mpl, καλός *bonus, pulcher*; **συχνούς** – acc mpl, συχνός *copiosus, multus, много*; **φιλα** – voc npl, φίλος *amicus, carus, мио, драг*. **Члан**: **ἡ** – nom fsg, ἡ; **ὁ** – nom msg, ὁ; **οἱ** – nom mpl, οἱ; **τῆ** – dat fsg, ἡ; **τὴν** – acc fsg, ἡ; **τοῖς** – dat mpl, ὁ; **τόν** – acc msg, ὁ; **τοῦ** – gen msg, ὁ; **τούς** – acc mpl, ὁ. **Замјенице**: **ἐγώ** – nom, ἐγώ *ego, ја*; **τίς** – nom msg, τίς *quidam, неки*; **ὑμῖν** – dat, ὑμεῖς *vos, ви*. **Глаголи**: **ἀποθνήσκω** – 1sg ind praes act, ἀποθνήσκω *morior, умирати*; **γινώσκουσι(v)** – 3pl ind praes act, γινώσκω *cognosco, убићати*; **ἐστί(v)** – 3sg ind praes act, εἰμί *sum, бити*; **εὐρίσκοуσι(v)** – 3pl ind praes act, εὐρίσκω *invenio, налазити*; **ἤκουσι(v)** – 3pl ind praes act, ἤκω *adsum, долазити, бити оῳде*; **καταλείπω** – 1sg ind praes act, καταλείπω *lego, остављати*; **καταλύει** – 3sg ind praes act, καταλύω *dissolvo*; **λέγει** – 3sg ind praes act, λέγω *dico, рећи, казати*; **ὀρύττουσι(v)** – 3pl ind praes act, ὀρύττω *kopati, fodio*; **φέρει** – 3sg ind praes act, φέρω *fero, носити, доносити*. **Припозии**: **ἤδη** – *jam, већ*. **Предпозии**: **ἐν** – +dat, *in, у*; **μετά** – +gen, *cum, са* + acc, *post, након*; **περί** – +gen, *de, о*; **πρὸς** – +acc, *ad, ка*. **Везници**: **καί** – *et, -que, и*; **ὅτι...** – (acc +inf), *да*; **οὖν** – *ideo, стога*. **Речце**: **μὲν ... δέ** – *o ... autem, o ... a*; **οὐ** – *non, не*. **Узвизи**: **ὡ** – *o, (o)*.

Т r a n s l a t i o : DE THESAURO IN VINEA. Rusticus quidam an̄tam dissolvit. Adsunt ideo libēri. Rusticus libēris dicit: Ego, cari nati, jam morior vobisque vineam lego. In vinea thesaurus est! Rustico mortuo, juvēnes vineam magno cum labore fodiunt sed thesaurum non inveniunt. Vineam autem fructus multos pulchrosque fert. Cognoscunt libēri labōrem homīnibus thesaurum esse.

П р е в о д : О БЛАГУ У ВИНОГРАДУ. Неки земљорадник растаје се од живота. Зато (sc. му) долазе синови. Земљорадник каже синовима: 'Ја, драга дјецо, већ умирем, а вама остављам виноград.' У винограду се налази благо! Након смрти земљорадника (земљорадникове смрти) младићи уз велики напор копају по винограду. Не налазе благо, али виноград доноси многе лијепе плодове (sc. земљорадниковим) синовима. (Sc. земљорадникови) синови убићају да је труд за човјека благо.